

Memòria del Grup coordinat M4 de 1r curs del grau de Dret UB (curs 2014-2015)

Experiència pilot aprovada per CAC (plenària) de 20 de maig de 2014

Memòria executiva final

Max Turull Rubinat (Coordinador del Grup M4 i autor de la memòria), Xavier Arbós Marín, Marc Balaguer Puig, Ivan Bayo Roque, Carolina Bolea Bardon, Jordi Calvet Crespo, Chantal Moll de Alba Lacuve, Patricia Panero Oria, Argèlia Queralt Jiménez, Alfred Quintana Garrido, Héctor Silveira Gorki i Cristóbal Urbano Salido.

[Juliol de 2015]

Sumari

- [1. Plantejament](#)
- [2. Acord de la Comissió Acadèmica \(plenària\) de 20-5-2014](#)
- [3. Professors i assignatures implicades](#)
- [4. Accions de coordinació dutes a terme](#)
- [5. Propostes de millora](#)
- [6. Conclusions i reflexions finals](#)
- [7. Annexos](#)

1. Plantejament

L'experiència pilot de coordinació docent del col·lectiu de professors que imparteixen docència en un mateix grup d'alumnes arrenca d'una iniciativa del Deganat de la Facultat de Dret. Es basa en el convenciment, estès entre un gran nombre de professorat, que aprofundir en la coordinació docent redunda en una millora de la qualitat de la docència. Si treballar a partir d'equips docents sembla una premissa acceptada entre molts professors, en canvi hi ha poques experiències sobre el contingut substancial de la coordinació docent en el sentit en què vol aprofundir aquesta prova pilot. Hi ha més expertesa en la coordinació del professorat d'una mateixa assignatura, en el si d'un mateix departament, però en canvi n'hi ha poca en la convergència de tots els professors que imparteixen docència a un mateix grup-classe. Perquè això sigui possible, d'altra banda, cal que el grup-classe existeixi i sigui estable, la qual cosa, en els graus de la Facultat de Dret, només es dóna a primer curs, ja que a partir de segon els estudiants poden construir el seu itinerari matriculant-se a grups diferents per a cada assignatura. Per tant, en l'actual marc academicodocent, qualsevol experiència de coordinació docent de diferents assignatures en base a un grup-classe només es pot fer a primer curs.

Com s'ha dit, l'objectiu de l'experiència pilot és posar en pràctica algunes accions concretes de coordinació docent i explorar-ne de noves. També cal assenyalar que es disposem de l'experiència passada del grup M6 de l'antiga llicenciatura de Dret, que va continuar en el grau i és l'origen dels grups adaptats a l'EEES i de l'actual model docent encara vigent a la Facultat.

Per acabar, només cal insistir que aquesta experiència aspira a identificar i dur a la pràctica accions concretes i precises de coordinació docent, en un context acadèmic marcat encara per les deficiències de dotació de professorat i de sobrecàrrega docent de la majoria del PDI del nostre centre. L'experimentació docent, per tant, ha de ser realista i sostenible.

El punt de partida del grup pilot de coordinació docent és, com s'ha dit, l'impuls donat des del Deganat de la Facultat, que es va materialitzar en l'acord de la Comissió Acadèmica del centre de 20 de maig de 2014, en el qual s'establien les línies bàsiques de l'experiència. Cal remarcar que aquesta experiència està en plena sintonia amb els criteris aprovats per la CACG de la UB de 30 de gener de 2015 sobre l'estructura i el reconeixement d'equips docents de la Universitat de Barcelona.

2. Acord de la Comissió Acadèmica (plenària) de 20/05/2014:

“Per al curs 2014-2015 s'institueix, amb caràcter pilot, la figura del *grup coordinat* en el grup o grups del grau de Dret que l'ensenyament determinarà.

Tots els professors que imparteixen docència en un grup coordinat es constitueixen en equip docent. El Deganat de la Facultat farà les gestions oportunes perquè els professors dels grups coordinats disposin dels reconeixements corresponents de mèrits d'innovació docent. La participació en un grup coordinat serà reconeguda amb 50 hores PDA (+ 20h el coordinador) del GECA de Junta (a repartir entre els professors de l'assignatura si és docència compartida). L'equip agruparà tots els professors que constin a Gr@d impartint docència en el grup, tant a primer semestre com a segon. Els departaments d'assignatures afectades seleccionaran i assignaran el professorat adient per a aquesta iniciativa; l'assignació docent serà la mateixa durant 2 cursos consecutius, com a mínim.

Un professor dels que impartirà docència en el grup n'assumirà la coordinació a proposta del Deganat. El coordinador del grup assumirà simultàniament la tutoria grupal dels estudiants.

El contingut de la coordinació docent d'aquests grups pilot, i que el professorat assignat es compromet a realitzar, és el següent:

- 1.- **Elaborar i publicar un Programa docent únic del grup**, vinculat als plans docents respectius de les assignatures que hi imparteixen docència. El programa docent, que integra la informació treballada i acordada per tots els professors del grup, conté, com a mínim, temari detallat de cada assignatura; activitats d'avaluació detallades i calendaritzades; altres activitats; pla de lectures; bibliografia.
- 2.- Elaborar un **pla de lectures** de curs i assignar-les i distribuir-les per assignatures.
- 3.- Elaborar un **pla i un calendari únic d'activitats complementàries** (conferències, seminaris, sortides, etc.) per a cada semestre.
4. Decidir sobre la distribució de l'acció i avaluació de **competències transversals** del grau.
5. Decidir conjuntament el **tipus d'activitats** d'avaluació.
6. Concertar conjuntament les **dates de les activitats d'avaluació** i incorporar-les a l'Agenda Docent Electrònica (ADE) i **harmonitzar els horaris** de les proves per reduir-ne l'impacte docent en altres assignatures.
7. Decidir el **reconeixement**, total o parcial, d'activitats entre més d'una assignatura.
8. Celebrar **clastre d'avaluació** i tancar de manera col·legiada el procés d'avaluació dels estudiants del grup.”

3. Professors i assignatures implicades

El grup coordinat va incorporar i implicar totes les assignatures i tots els professors (12) que impartien docència en el grup M4 de primer curs del grau de Dret:

Primer semestre:

Prof. Jordi Calvet (Ciència Política)

Prof. Patricia Panero (Dret Romà)

Prof. Héctor Silveira (Fonaments del Dret)

Prof. Argèlia Queralt (Principis i Institucions Constitucionals)

Profs. Max Turull, Cristóbal Urbano i Alfred Quintana (Tècniques de Treball i de Comunicació)

Segon semestre:

Prof. Xavier Arbós (Sistema de Drets i Llibertats)

Prof. Chantal Moll de Alba (Dret Civil de la Persona)

Profs. Carolina Bolea i Ivan Bayo (Fonaments del Dret Penal i Teoria del Delicte)

Prof. Marc Balaguer (Economia)

Prof. Max Turull (Història del Dret)

Accés al perfil docent, acadèmic i investigador dels professors:

<http://www.ub.edu/dret/queoferim/index/professorat.html>

4. Accions de coordinació dutes a terme

a) Reunions prèvies a l'inici de curs (juliol i setembre de 2014) per fixar les línies comunes i els punts de coordinació i reunions durant el curs acadèmic. Reunions de tot el professorat (10 assignatures) i reunions del professorat d'un semestre (5 assignatures).

b) Elaboració i publicació d'un *Programa docent comú del grup M4* per a cada semestre (vegeu annex). El programa contenia la informació següent:

- Relació del professorat que impartia cada assignatura.
- Enllaç als horaris dels grup.
- Temari desenvolupat de cada assignatura (format parcialment uniforme).
- Enllaç a l'Agenda Docent Electrònica amb el calendari de proves d'avaluació.
- Detall de les activitats avaluable de cada assignatura (format uniforme).
- Relació de lectures obligatòries de cada assignatura.
- Bibliografia bàsica de referència de cada assignatura.

c) Establiment d'un pla de lectures (vegeu annex):

- El grup de professors va decidir, seguint les directrius de l'acord de la CAC, establir un pla de lectures. A cada assignatura hi hauria un mínim d'una lectura obligatòria, a banda del manual de referència si n'hi havia. Així es va fer en la majoria d'assignatures però no en totes.

- El nombre de lectures obligatòries podia ser diferent per a cada assignatura, així com la manera d'avaluar la lectura.

d) Coincidència de lectures i d'activitats avaluable:

- Una mateixa lectura (M. Fioravanti: *Los derechos fundamentales*) servia per a dues assignatures, Història del Dret i Sistema de Drets i Llibertats, i una mateixa prova d'avaluació sobre la lectura era tinguda en compte en les dues assignatures.
- Va passar el mateix amb una altra lectura (Lluís Puig i Ferriol: *Reflexions amb motiu de...*) per a les assignatures d'Història del Dret i Dret Civil de la Família.

e) Calendari coordinat d'activitats avaluable:

- Els professors es van coordinar a l'hora de calendaritzar les activitats avaluable en cada semestre, usant com a eina l'ADE (Agenda Docent Electrònica).

f) Claustre d'avaluació.

- Al final del segon semestre, entre l'avaluació i la reavaluació, es va fer una sessió de claustre d'avaluació amb els professors de les assignatures de segon semestre. El claustre d'avaluació va abordar els punts següents:

- Valoració de les qualificacions de les assignatures de segon semestre, alumne per alumne, amb els comentaris pertinents, més o menys profunds segons el cas, sobre l'evolució i el rendiment de cada individu. Especial valoració tant dels casos de bons resultats acadèmics com també dels de problemes de rendiment.
- Valoració en comú de les qualificacions de matrícula d'honor.
- Valoració en comú dels estudiants que van copiar o plagiar durant el curs.
- Propostes de millora per al curs següent (vegeu l'apartat corresponent)

g) Dinàmica i clima de diàleg i comunicació entre els professors del grup.

h) Reunions dels professors del grup a meitat de semestre per valorar-ne la marxa.

i) Intercanvi puntual d'horaris o classes per necessitats sobrevingudes.

j) El professor coordinador del grup coordinat és alhora el tutor grupal dels estudiants d'aquest grup.

5. Propostes de millora

a) Dissenyar, segons l'acord de la CAC sobre el grup pilot, un calendari únic d'activitats complementàries.

b) Distribuir accions i avaluació de competències transversals del grau. Això es relaciona amb la proposta de millora següent.

c) Decidir conjuntament els tipus d'activitats d'avaluació, per evitar reiteracions inconvenients i per cobrir-ne tota la gamma necessària.

d) Garantir que cada assignatura estableixi un mínim de lectures obligatòries diferents dels manuals de referència, i que alhora sigui proporcionat respecte de la resta d'assignatures i de la càrrega de treball que ha d'assumir l'estudiant.

e) Incrementar el nombre de coincidències de lectures obligatòries i de les consegüents activitats avaluables entre dues o més assignatures.

f) Dissenyar algunes activitats avaluables comunes o compartides entre assignatures, a més a més de les vinculades a les lectures obligatòries.

g) Fixar a l'Agenda Docent Electrònica les activitats avaluables des del començament de cada semestre.

h) Sistematitzar el contingut del claustre d'avaluació i tractar-lo igualment en els dos semestres.

i) Preguntar als estudiants si han percebut la coordinació entre els seus professors i en quins aspectes creuen que aquesta coordinació podria millorar. No obstant això, caldrà tenir en compte que són estudiants de primer curs i d'accés recent a la universitat, per la qual cosa encara no tenen elements de comparació.

6. Conclusions i reflexions finals

a) És imprescindible que en el moment de l'assignació docent per part del departament es tingui en compte la particularitat del grup coordinat, en el sentit que convé assignar-hi professorat procliu a aquesta mena d'innovacions docents i disposat a implicar-s'hi. D'altra banda, l'assignació de professorat associat podria dificultar la coordinació, però només en el sentit que hi ha majors dificultats per assistir a reunions presencials dels membres del grup.

b) No és menys important la conveniència de donar certa estabilitat a l'assignació docent del professorat d'aquestes assignatures. I això tant per optimitzar dins de l'equip docent l'experiència, com també perquè cada professor pugui amortitzar els materials docents i d'avaluació que el l'experiència li aporta. Els departaments haurien de garantir una continuïtat dels professors assignats de com a mínim 2 cursos.

c) Hi ha un punt de tensió potencial entre el pla docent de cada assignatura i el programa docent comú. La coordinació necessària dins d'una mateixa assignatura es pot veure afectada quan calgui coordinar-se amb d'altres assignatures. Efectivament, algunes accions de coordinació docent del grup pilot poden provocar una contradicció o fricció amb el pla docent d'alguna assignatura. Això pot passar sobretot en la determinació del tipus d'activitats d'avaluació continuada que estigui descrit en el pla docent de cada assignatura, el qual pot entrar en contradicció amb la voluntat de coordinar la tipologia de les proves que fan els alumnes del grup, l'avaluació de les competències transversals i la importància donada a les lectures, i la seva avaluació consegüent. Aquesta potencial contradicció s'hauria de preveure i resoldre en el moment que el coordinador del pla docent d'una assignatura en redacta la proposta. Els

plans docents de les assignatures de primer curs, implicades totes en aquesta experiència de coordinació, haurien de preveure aquesta eventualitat. O bé caldria preveure, des dels òrgans de govern acadèmics, una excepció per a aquests casos.

d) La possible contradicció descrita en el punt anterior revela, en tot cas, la necessitat que la coordinació docent ha d'actuar en el grau i no només en cada assignatura i en el grup-classe.

e) És important que el *Programa docent comú* del grup coordinat estigui disponible, per als estudiants, en el moment de començar el curs. Per a això sembla convenient elaborar-lo durant el mes de juliol, una vegada han estat aprovats els plans docents, o durant els primers dies del mes de setembre. Perquè això sigui possible cal, al seu torn, que els membres de l'equip docent hagin fet les primeres reunions d'equip abans de vacances i una vegada hagi estat feta l'assignació docent per part dels departaments.

f) Malgrat les limitacions descrites, l'experiència ha permès començar a donar contingut explícit i substancial a la coordinació docent del grup-classe: establiment d'un pla de lectures (els estudiants del grup han llegit molt més que la mitjana d'estudiants d'altres grups de primer curs); activitats d'avaluació compartides; calendari de proves d'avaluació complet i compartit; claustre d'avaluació.

g) Tots els professors han mostrat interès en l'experiència del claustre d'avaluació. En la primera experiència no es van modificar qualificacions de cap estudiant, però la sessió va permetre valorar l'evolució i el rendiment dels estudiants cas per cas.

h) La constitució de l'equip docent ha generat un clima de coordinació i de col·laboració entre els docents que s'ha valorat com a molt positiu, i que reforça i facilita, en conseqüència, dur a terme altres accions concertades.

i) L'equip ha constatat que un dels aspectes en què hi ha més marge d'actuació és en el fet de compartir activitats d'avaluació entre diferents assignatures, tant a partir de lectures comunes com a partir de coincidències o aproximacions dels temaris de les assignatures.

j) L'equip docent té plena consciència que les accions dutes a terme aquest curs han estat substancials però discretes. Tots compartim la idea que el nivell de coordinació docent ha de ser sostenible i realista; o sigui, una coordinació docent que sigui perceptible i que aportí alguna millora substancial, però alhora que sigui compatible amb l'elevada càrrega docent que suporta la majoria del professorat i amb les exigències simultànies d'acreditacions de recerca per motius diferents.

7. Annexos

Annex 1: accés al programa docent comú

[1r semestre](#)

[2n semestre](#)

Annex 2: lectures obligatòries

A banda dels manuals de referència que hi pugui haver a cada assignatura, les lectures complementàries obligatòries són les següents:

→ 1r semestre:

Ciència Política

- SCHNAPPER, Dominique (2000). *Què és la ciutadania? Els drets i els deures de la convivència cívica*. Barcelona, La Campana. [avaluació continuada]
- SARTORI, Giovanni (2004). *La democràcia en 30 lecciones*. Barcelona, Taurus. [avaluació única]

Dret Romà

- PANERO GUTIÉRREZ, Ricardo. *La experiencia jurídica de Roma. Su proyección en el umbral del s.XXI*. València: ed. Tirant lo Blanch, 1998.

Fonaments del Dret

- ATIENZA, M. *El sentido del derecho*. Barcelona: Ariel, 2001.
 - capítol 5: «Derecho y Poder», pàg. 115-142
 - capítol 7: «Derecho, justicia y derechos humanos», pàg. 173-183, 206-223
 - capítol 9: «El derecho como argumentación», pàg. 251-270.

Principis i Institucions Constitucionals

- PÉREZ ROYO, J. *Las Fuentes del Derecho*. Madrid: Tecnos, 2007. 229 pàg.

Tècniques de Treball i de Comunicació

- VILAR, P. «Historia del Derecho, historia total», a *Crecimiento y desarrollo. Economía e historia. Reflexiones sobre el caso español*. Barcelona: editorial Ariel, 1964.
- Un article doctrinal de la revista *InDret* escollit pel mateix estudiant (<http://www.indret.com/ca/>)
- [Diverses sentències que s'identificaran a la segona part del curs]

→ 2n semestre:

Sistema de Drets i Llibertats

- FIORAVANTI, Mauricio. *Los derechos fundamentales: apuntes de historia de las constituciones*. Madrid: Trotta, 1996.

Dret Civil de la Persona

(La professora indicarà a cada grup d'exposició la lectura obligatòria en funció del tema.)

Fonaments del Dret Penal i Teoria del Delicte

- CUERDA RIEZU, Antonio. *La cadena perpetua y las penas muy largas de prisión: por qué son inconstitucionales en España*. Barcelona: Ed. Atelier, 2011.

Economia

- PASTOR, A. *La ciencia humilde. Economía para ciudadanos*. Barcelona: Ed. Crítica, 2009
- KRUGMAN, P.; WELLS, R.; GRADY, K. *Fundamentos de Economía*. Barcelona: Ed. Reverté. 2013

Història del Dret

- Document de lectura sobre el contingut i la visió global de la matèria.
- ARANGIO-Ruiz, Vicente. *Historia del derecho romano*. Madrid : Reus, 2006. (pàg. 426-479)
- Document de lectura sobre l'alta edat mitjana.
- TURULL RUBINAT, Max. *La descubierta del dret romà a l'occident medieval / The Discovery of Roman Law in the Medieval West*. Barcelona: Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona, 2014. (pàg. 11-62).
- BODIN, Jean. *Los seis libros de la República [selección]*. Madrid: Editorial Tecnos, 1992. (pàg. 47-66 i 72-84)
- TOMÁS y VALIENTE, Francisco. *Manual de Historia del Derecho*. Madrid: Editorial Tecnos, 1983. (Revolución burguesa y Derecho: las bases del sistema: pàg. 401-419; Conceptos

- elementales: pàg. 420-435; La codificación fenómeno europeo. Etapas de la codificación en España: pàg. 465-492).
- ROCA TRIAS, Encarna. «El Código Civil, derecho supletorio». A *Hispania, entre derechos propios y derechos nacionales*. Milano: Guiffrè, 1990. (pàg. 535-572).
 - PUIG i FERRIOL, Lluís. *Reflexions amb motiu del cinquantenari de la compilació del Dret civil de Catalunya: 1960-2010*. Barcelona: Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, 2010. pàg. 13-57 i 143-172.
 - FIORAVANTI, Maurizio. *Los derechos fundamentales. Apuntes de historia de las constituciones*. Madrid: Editorial Trotta, 1996. 196 pàg.
 - DELL'AQUILA, Enrico. «El Derecho inglés», a: Tomàs de Montagut (Ed.), *Història del pensament jurídic*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, 1999. pàg. 205-232.
 - DELL'AQUILA, Enrico. «El Derecho tradicional chino», a: Tomàs de Montagut (Ed.), *Història del pensament jurídic*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, 1999. pàg. 233-247.
 - MASIDE MIRANDA, Luis. «Cuestiones relativas a las fuentes del derecho islámico», a *Anuario da Facultade de Dereito da Universidade da Coruña*, 9 (2005), pàg. 513-526.

Annex 3: algunes opinions dels estudiants

Reproduïm algunes opinions dels estudiants recollides durant la segona quinzena de juliol de 2015, quan el curs havia acabat.

Respecto a la coordinación de los profesores, yo hice ADE el año pasado y realmente se ha notado positivamente la diferencia entre un grupo normal y un grupo coordinado, por ejemplo a la hora de poner los exámenes, ya que nunca se nos acumulaban y los profesores siempre estaban dispuestos a mover la fecha en beneficio de los estudiantes. [C.T.E.]

Voldria poder donar la meua opinió sobre el nostre grup coordinat. La veritat és que la idea era bona, però no és va arribar a materialitzar... Més d'una vegada els professors no sabien què feien els altres, y per exemple vam acabar amb 3 exàmens en una mateixa setmana. La veritat és que coordinació... En vam veure poca. [C.A.B.]

Li escric aquest email per tal de formalitzar la valoració que ens va demanar sobre el grup coordinat M4, del qual en sóc membre: Personalment, trobo que el fet d'haver format part d'un grup coordinat ha estat positiu. Com ja li vaig comentar, estic cursant una altra carrera i el fet de que el pla d'estudis de totes les assignatures d'aquest primer curs estigués englobat en un mateix document i que hi hagués coordinació entre els professors de les diferents matèries m'ha ajudat a planificar millor la meua feina. En algunes assignatures, per exemple, es repeten alguns temes en els plans docents i que el fet de que fos un grup coordinat ha evitat que féssim el mateix temari dues vegades (com l'apartat d'història de dret Civil, el qual la professora va donar per estudiat en l'assignatura d'Història del Dret). Tot i així, considero que encara hi hauria d'haver més coordinació entre els tutors de les diferents matèries ja que en alguns casos, malgrat ser un grup coordinat, ens hem trobat amb la repetició d'alguns temes en assignatures diferents (els primers temes de Dret Civil I, per exemple, estaven molt relacionats amb els últims temes de Fonaments del Dret). Per concloure, considero que la coordinació entre les diferents matèries és essencial i que, si es perfecciona, pot ajudar als alumnes a adquirir una visió global del dret i a ser capaços de relacionar els coneixements adquirits en les diferents matèries. [X.O.]

Faig la valoració des de la desconexió més absoluta de com funcionen els grups que no estan coordinats. Considero que ha beneficiat als estudiants en els següents punts: a) Al primer semestre va servir per unificar criteris entre tots el professor sobre la actuació a seguir davant el problema que hi havia en aquest grup de parlar a classe i que impedia molts cops poder seguir l'explicació del professor. Després de la reunió dels professors i d'exposar-nos tots ells les mesures que s'adoptarien, el problema es va resoldre bastant. B) Ha simplificat l'estudi donat que ha permès que les lliçons que coincidien en les diferents assignatures fossin avaluades conjuntament. C) Que hi hagués espai de temps entre els exàmens de les diferents assignatures. I escombrant cap a casa, crec que la coordinació podria servir per detectar els estudiants amb dificultats per assolir els coneixements de les diferents assignatures i oferir-les recursos [E.V.]